

כל יהודי הוא או עולה למעלה או יורד למטה

"קדושים יהיו לאלוהיהם ולא יחללו שם אלוהיהם" (כ"א ט). יש לתמוה על סדר הכתוב שפתח תחילה ב"קדושים תהיו" ורק אח"כ הוסיף "ולא יחללו את שם אלוהיהם", שהלא לכאורה אם כבר הגיע האדם למדרגה של קדושה כ"ש שאינו מחלל שם שמים. ונראה שלהורות בא שאין דרך אמצעית בקידוש ה' וחילול ה', אלא כל יהודי הוא או מקדש ה' או מחלל ה', וזהו כוונת הכתוב: "קדושים יהיו לאלוהיהם" - כדי ש"לא יחללו שם אלוהיהם", הא אם לא יהיו קדושים לאלוהיהם, אז יחללו ח"ו שם ה', כי כשאין האדם נלחם נגד היצר הרע, הוא ממילא נופל בתאוות העולם הזה. וכן אמר אדוננו הגר"א ז"ל, שהיהודי במשך כל ימות חייו הוא או בגדר "עולה או בגדר "יורד", אבל אין "באמצע", כי אם אין היהודי מתעלה בעבודת ה', ממילא הוא בגדר "יורד". ומטו משמיה דהגר"א לפרש בזה הפסוק במשלי (ט"ו, כ"ד) "אורח חיים למעלה למשכיל, למען סור משאול מטה", שדרך החיים הוא "למעלה למשכיל" - לעלות מעלה מעלה, "למען סור משאול מטה" - כדי להימנע מירידה עצומה עד שאול תחתית, כיון שאם האדם לא יתעלה מעלה מעלה, אז ממילא הוא ירד לשאול מטה.

ועל דרך זה אמר רבינו החזו"א זצ"ל כשנשאל מדוע הוא לוחם כל כך בתנועת המזרחי, והרי דרכו לעודד ולחזק את קירוב הרחוקים, וגם אם הוא חולק על שיטתם עכ"פ ראוי לו לקרבם כשם שהוא מקרב הרבה יהודים רחוקים, ובפרט שאנשי המזרחי הרי שומרי שבת ומניחים תפילין וכדו'. והשיב רבינו החזו"א זצ"ל, שהרחוקים יודעים שאינם הולכים בדרך התורה, אלא שמחמת תאוות תענוגי העולם הזה אינם מקבלים על עצמם עול תורה, ולכן אפשר להשפיע עליהם ולקרבם כדי שיתקרבו לדרך התורה, אבל המזרחי דוגלים בשיטה שדרך האמצע והפשרנות היא הדרך, ואיכפת להם שאנו מקפידים על התבדלות מהחופשיים - עד שהם קוראים לנו "קיצוניים", ומהם צריך להיזהר מאוד - **וראוי לרחק אותם כדי שלא נושפע משיטתם**, ושלא נלך בדרך הפשרנות והאמצע, שהרי האמת היא שאדרבה, דווקא הקיצוניות היא העומדת על המשמר ומצילה מפשרות, ואם נלך בדרך המזרחי, אז החופשיים ישלטו עלינו ויעבירו את כולנו על הדת.

הייחוס משמש פעמים לחובה ופעמים לזכות

"ובת איש כהן כי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף" (כ"א ט). פסוק זה הוא תשובה לאותם המתגאים בייחוס שלהם וחושבים שבעבור זה לבד מגיע להם יקר וגדולה, אבל האמת היא שהייחוס מצד עצמו לחוד אינו זכות לאדם ואף עלול להיות תביעה על האדם, וכמו שנאמר כאן בפסוק "את אביה היא מחללת באש תשרף", והרי שדווקא מחמת ייחוס בית אביה דורש ממנה הקב"ה יותר ומעניש אותה בעבור זה. והייחוס הוא מעלה רק כאשר הן ממשיך בדרך אבותיו, ואז זכות אבותיו הקדושים מסייעת בעדו הצליח במפעליו בקודש, אבל מאידך אם ח"ו אינו ממשיך את דרך אבותיו, אז זכות אבותיו נהפכת לו לרועץ ולתביעה.

כוח גדולי ומנהיגי ישראל תלוי בעם ישראל

"והכהן הגדול מאחיו" (כ"א ט). פירש כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצ"ל בדרך רמז, "והכהן הגדול", היאך נתגדל "מאחיו", כל גדלותו באה לו מאחיו, כי מאחר שהציבור מחשיבים את דבריו והם מושפעים ממנו לטובה, הרי הוא מקבל כוח וסייעתא דשמיא מיוחדת להתעלות ולהתגדל עוד לתועלת הרבים. ובדרך זו יש לפרש מה שנאמר לעיל (ויקרא ד' א) "אם הכהן המשיח יחטא, לאשמת העם", דמה שהכהן גדול חוטא הרי זה גופא אשמת העם, כי אם העם היו מתעוררים לקבל דברי הנשיא אז היו לנשיא זכויות רבות וסייעתא דשמיא שלא יחטא, וסיבת חטאו הוא מפני שהעם אשמו ולא קיבלו דבריו, וממילא הוא איבד גדלותו ומעלתו ונכשל בחטא. וזהו יסוד גדול, שהסייעתא דשמיא של גדולי ומנהיגי הדור תלויה בעם, כי אם הציבור מקבלים דבריהם ומטיבים דרכם ומתחזקים לאורם, הרי זה מעורר שפע גדול על גדולי הדור לקבל עוד סייעתא דשמיא להשפיע עוד ועוד לתועלת העם.

חיזוק האמונה שאין שום טבע בעולם

"וכי תזבחו זבח תודה לה' לרצונכם תזבחו" (כ"ב ט). פירש א"ז הגה"ק ההפלאה זצ"ל, שרמז יש בזה שלא להמתין להקריב קרבן תודה רק לאחר שבאה עליו צרה וניצול ממנה, אלא יש להקדים ולזבוח קרבן להודות לה' "לרצונכם" - מתוך רצון טוב להודות לה' על הניסים שהוא עושה עמנו בכל

עת ובכל רגע ובכל שעה, וזהו כוונת הפסוק "וכי תזבחו זבח תודה לה'" - כאשר באים להקריב קרבן להודות לה', "לרצונכם תזבחו" - תזבחו כן מתוך רצונכם הטוב ולא רק לאחר שניצולים מצרה רח"ל. [או יאמר עד"ז: לרצונכם - על הדברים שהולכים לפי רצונכם בחיים תזבחו זבח תודה].

ועל דרך זה תיקנו חז"ל בנוסח ברכת הגומל: "ברוך שגמלני כל טוב" והרי שאין מודים לקב"ה רק על הצלה זו, אלא על כל ההטבות שעושה הקב"ה בכל עת ערב ובוקר וצהרים, והרי מבואר בזה יסוד, שבשעה שעושה הקב"ה עם האדם נס, אין די במה שיודה לקב"ה על חסד זה, אלא הוא חייב לכלול עם הודאה פרטית זו, הודאה כוללת על כל חסדי הקב"ה עמו שבכל יום ערב ובוקר וצהרים. והטעם בזה פשוט, **שהלא אם האדם מודה רק על הנס הזה בלבד, הרי הוא נראה ח"ו ככופר** - וכאילו רק הנס הוא מיד הקב"ה ולא הטבע, אבל האמת הוא שאין חילוק בין טבע לנס - והכל מאתו יתברך, וכל תכלית הנס שעשה עמו הקב"ה הוא כדי שייגיע להכרה שהקב"ה מנהל את חייו הפרטיים בכל רגע וכל אשר יש לו זהו מהקב"ה, ולכן העיקר הוא שיודה לקב"ה על "כל הטוב" שגומל עמו בכל רגע. וכבר כתב הרמב"ן בסוף פרשת בא: "וכוונת כל המצוות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם יודה לאלהיו שבראו", והרי שעיקר חובתינו בעולמינו להכיר שאין שום טבע בעולם - והקב"ה בלבד מנהל אותנו בכל רגע בכל פרט, והוא לבדו מחיה את כל הבריאה כולה במאמרו, וכמו שנאמר בתהלים (ק"יט, פ"ט) "לעולם ה' דברך ניצב בשמים", והיינו שקיום השמים מתחדש בכל רגע מחמת דבר ה' הניצב ומקיים ומהווה את הרקיע בכל רגע, ולולא דבר ה' המחדש בכל רגע את כל הבריאה, לא היה העולם קיים, וכן אנו אומרים בכל יום בברכת יוצר: "יוצר אור ובורא חושך" - בלשון הווה, [ולא "יצר אור וברא חושך" בלשון עבר], כי הקב"ה יוצר הכל בכל רגע מחדש ואין שום טבע בעולם!

יסודות בקיום המצוות

"ושמרתם מצוותי ועשיתם אותם" (כ"ב ל"א). ראוי לעמוד על כפלות לשון הפסוק מה החילוק בין "ושמרתם מצוותי" ל"ועשיתם אותם", ועי' בפירש"י. ובדרך רמז יש לפרש "ושמרתם" - מלשון המתנה והכנה, וכמו "ואביו שמר את הדבר" שפירושו המתין והתכוון לקיום החלום, וזהו כוונת הפסוק כאן - שנשתוקק לקיים מצוות השי"ת ונמתין להם, ורק אז נקיים המצוות מתוך חביבות המצווה. [ואצל מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל ראיתי שהיה יושב ומצפה בסוכות זמן מה לפני הנץ, ומצפה מתי יבוא כבר הנץ ואז יזכה לקיים מצוות הבורא ית"ש וליטול ד' מינים, וכן תמיד היה מקיים כל המצוות בהתלהבות ובשמחה והיה מייחל תמיד מתי יזכה לעמוד ולשרת לפני בוראו בקיום מצוותיו].

ועוד יש לפרש "ושמרתם" דקאי על לא תעשה, (ועל דרך מה שאמרו חז"ל - מכות י"ג ע"ב - כל מקום שנאמר השמר וכו' אינו אלא לא תעשה), והקד"ימה תורה "ושמרתם מצוותי" שזהו הזהירות והשמירה מעבירת לא תעשה, ל"ועשיתם אותם" שזהו קיום מצוות עשה, להורות שראשית כל חובת האדם להיזהר מכל חטא ורק עי"ז יזכה לסייעתא דשמיא בקיום מצוות עשה, אבל אם לא ייזהר מחטא, הרי הוא מוקף בטומאה ואין לו סייעתא דשמיא להצליח לקיים המצוות כראוי. וכן נאמר בפסוק בתהלים (ל"ד, י"ד) "סור מרע ועשה טוב", והרי שקודם יש לפתוח ב"סור מרע", ורק עי"ז נסללת הדרך לפני האדם לקבל סייעתא דשמיא ב"עשה טוב".

ושמעתי בשם הקדוש ה"חתם סופר" זצ"ל שפירש סוד הדבר שהתשובה של עשיית ויה"כ אינו מתקיים ביד רוב בני אדם במשך כל השנה, מפני שעיקר התשובה והקבלות של עשיית ויה"כ הם רק על חלק "עשה טוב" ולא על "סור מרע", שהאדם אינו מסכים לעזוב את דרכיו הרעים וכגון לשון הרע, או חילול השם כשלמדים ממנו לחטוא, וכיון שאינו סר מרע לכן גם עשה טוב שקיבל על עצמו אינו מתקיים בידו, שכן כל עוד הוא ממשיך לחטוא הרי הוא מוקף בטומאה ואין לו סייעתא דשמיא להצליח בעשה טוב.

יום בלא תורה אינו נחשב בגדר יום כלל

"ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה" (כ"ג י"ד). כתב ה"חתם סופר" הקדוש זצ"ל, שיום שהאדם אינו לומד בו תורה, אינו נחשב ל"יום", כיון שאין לזה שום משמעות, ולפי"ז פירש הפסוק בדרך דרוש, "ולחם וקלי וקרמל" - כל ענייני הגשמיות והפרנסה כמו לחם וקלי וקרמל שהאדם עוסק בהם בכל יום, "לא תאכלו עד עצם היום הזה" - אל תאכלו עד שתלמדו תורה שאז יתקיים "היום הזה", אבל לפני שהאדם לומד תורה - עדיין יומו

בעקבות נעילת בתי כנסיות בארץ ובחו"ל, מתבקשים מקבלי הגליון באימייל להדפיסו באופן עצמאי ולהפיצו במרכזי התפילה לתועלת הרבים כמו כן לתועלת הרבים כדאי להתארגן לקבל את הגליון באימייל לתקופה הקרובה

הציבור מתבקש להעתיק בתפילה לרפואת הרב יעקב דוד בן רעכל ראטה מראשי הנהלת העדה החרדית לרפו"ש בתוך שאר חולי ישראל

התורה, ומתו במגיפה. ובזמנינו פשתה מגיפה בעוה"ר בכל העולם, והמגיפה מסוכנת ביותר בימים אלו שהם ימי ספירת העומר שמידת הדין מתוחה בהם על כל פגיעה בלימוד התורה, ועלינו להתחזק בלימוד התורה עם כל קניינה כראוי ולבטוח בה' ולסמוך רק עליו ולא על דבר אחר, והבוטח בה' חסד יסובבנו, וברחמי ירחם הש"ת על עמו ויצילם מכל צרה וצוקה.

מלחמת הצדוקים בחז"ל על פירוש תיבת "שבת"

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם, (ויקרא כ"ג ט"ו). ידוע מה שפירשו חז"ל (מנחות ט"ו ה.) ש"שבת" האמור בפסוק זה אינו "שבת קודש" [שבת בראשית], אלא היינו ליו"ט ראשון של פסח שאף הוא נקרא שבת. והצדוקים בזמן בית שני לחמו נגד פירוש חז"ל, ופירשו את הפסוק כפשוטו, ש"שבת" היינו "שבת קודש" [שבת בראשית]. ו"ממחרת השבת" הכוונה ליום ראשון בשבת, ועם ישראל סבלו אז הרבה מאוד מהצדוקים שניסו לשבש את זמן קידוש החודש כדי שיו"ט ראשון של פסח יחול בשבת, ויתקיים מאמר הכתוב "ממחרת השבת" גם כפי טענתם שזהו ממחרת שבת קודש. וראוי להבין מדוע באמת כתבה תורה "וספרתם לכם ממחרת השבת" בלשון סתום שניתן לטעות בו, והרי אם היה כתוב בתורה במפורש "ממחרת יום טוב ראשון של חג", היה נמנע כל הוויכוח עם הצדוקים, והיה נמנע קלקולים מרובים בקידוש החודש ווויכוחים ורדיפות שהיו מנת חלקם של חכמי ישראל שסבלו בכל שנה מהצדוקים. ונראה לפרש בזה, שבדווקא כתבה תורה לשון סתום זה, כדי שחג מתן תורתנו יחול רק מכוח פירושם של חז"ל שקבעו ש"שבת" היינו יו"ט ראשון של חג, [שהלא זמן חג מתן תורתנו נקבע לפי סוף ימי ספירת העומר, וכיון שימי ספירת העומר נקבעים לפי פירוש חז"ל ש"ממחרת השבת" היינו מחרת יו"ט ראשון של חג, א"כ נמצא שכל מתן תורה תלוי ועומד רק בהם], ורצתה תורה ליתן תוקף וכוח לחכמי ישראל להורות שכל קיום התורה שבכתב תלוי בהם, ולבל נטעה לומר כביכול התורה שבכתב עומדת היא לעצמה גם בלא חכמי ישראל, ורק הם באו להוסיף עליה עוד תורה שבעל פה, אלא כל קיום התורה שבכתב תלוי רק בהם ובדעתם, ולכן סיבבה תורה שכל קביעת זמן חג מתן תורתנו יקבע על ידם, וזהו על ידי שלשון "ממחרת השבת" נכתב סתום והיה נצרך לקבלתם שיפרשו דהיינו יו"ט של פסח. ובזה יתבאר היטב גם טעמם של הצדוקים שנלחמו כל כך בפירושם של חכמי ישראל בתיבת "ממחרת השבת", ולהאמור נמצא שלא היתה זו רק מלחמה פרטית על פירוש שתי תיבות שבתורה, אלא היה בזה מלחמה יסודית על כל כוחם של חכמי ישראל, שלא הסכימו הצדוקים לכך שחכמי ישראל הם יקבעו את זמן מתן תורתנו, ורצו לקבוע שהתורה שבכתב עומדת היא לעצמה ולא מכוח חכמי ישראל, ועל זאת השיבו להם חכמי ישראל במלחמת קודש להעמיד את כוח וסמכות חכמי ישראל שבלעדה אין קיום כלל לתורתנו הקדושה.

אינו בגדר יום, ולא יילך להתעסק עדיין בענייניו הגשמיים. וכע"ז ביאר אא"ז בעל ההפלאה זצ"ל בנוסח תפילת יהי רצון שאומרים קודם אמירת תהלים [לפי נוסחא אחת] "ואל תקחנו מהעולם הזה עד מלאת שנותינו בהם שבעים שנה" וכו', ובפשוטו הוא פלא רב, שהלא כולנו מבקשים תמיד מהקב"ה שיתן לנו מאה ועשרים שנה, ואילו כאן אנו מסתפקים בשבעים שנה, ופירש בעל ההפלאה, שבזמן שהאדם אינו מנצל את חייו לעבודת ה', אינו נקרא חי כלל, ולכן גם אם אדם חי מאה ועשרים שנה, אם לא ניצל כראוי את שנותיו יום יום לעשיית רצונו יתברך שמו, אינו נחשב שחי מאה ועשרים שנה, וזהו מה שאנחנו מתפללים, שנזכה מתוך מאה ועשרים שנותינו, לשבעים שנה מלאים שנשתמש בהם כראוי וננצל אותם בשלמותם יום יום לעשיית רצונו יתברך שמו. ועפ"ז נראה לבאר היטב כוונת הלשון שאנו מתפללים תמיד ל"אריכות ימים", ולכאורה תמוה מהו הלשון "אריכות ימים" וכי יש לך יום ארוך או קצר, והרי כל הימים שווים הם, והיה ראוי לכאורה לומר "מים רבים" ומהו הלשון "ארוכים". אמנם לפי"ז העניין מתפרש היטב, שאנו מתפללים שהימים עצמם יהיו "ארוכים" ומלאים בתורה ומצוות, שכן אם אין האדם מנצל את זמנו כראוי, אז נמצא שיומו הוא הוא יום קצר, שהרי הוא חסר ומלא קרעים בעצם חיותו במשך היום, ועל זה אנו מתפללים שימינו יהיו מלאים ושלמים בתורה ובמעשים טובים, ועי"ז הימים יהיו ארוכים ומלאים בחיים מתחילת היום עד סופו.

בימים אלו מידת הדין מתוחה ויש ללמוד תורה עם קניינה

וספרתם לכם ממחרת השבת, (כ"ג ט"ו). בגמ' ביבמות (ט"ב ע"ג) איתא: "שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה", וכו'. תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת, אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין, כולם מתו מיתה רעה. מאי היא, א"ר נחמן, אסכרה, ע"כ. ויש לתמוה מה טעם יש בזה - שבשביל שלא נהגו כבוד זה בזה נתייבו מיתה, והרי מעולם לא מצאנו חיוב מיתה על חיסרון בכבוד שנוהגים אחד בחבירו, וגם צ"ב מדוע מתו כולם דווקא בימי ספירת העומר - בין פסח לעצרת.

ופירש בזה הרב דסלר זצ"ל, שספירת העומר הם ימים מיוחדים להתכונן בהם מידי יום ביומו לקבלת התורה - בחג השבועות, [שכשם שביציאת מצרים היו מ"ט יום בין יציאת מצרים לקבלת התורה לצאת מ"ט שערי טומאה כדי להיות מוכנים לקבלת התורה, כך גם בכל דור ודור משמשים ימים אלו להכנה להיות ראויים לקבלת התורה], ומידת הדין מתוחה אז על כל פגיעה בלימוד התורה, וכיון שהייתה תביעה על תלמידי רבי עקיבא שתורתם איננה נלמדת כראוי עם קנייני התורה מתוך דבקות בדרכי הקב"ה, שהרי לא נהגו כבוד זה בזה ולא דבקו בדרכי הקב"ה שכולו חסד והטבה, נמתחה עליהם מידת הדין בימים אלו המיוחדים לחיזוק בלימוד

אספקלריה של תורה על מצבינו בעת הזאת (חלק ב')

(כמה עניינים מתוך דברים שדיבר מרן רבינו שליט"א לפני בני ביתו בהזדמנויות שונות בתקופה האחרונה)

האחרונה, ומהו המידה כנגד מידה במחלה זו, והעיקר לחשוב "מה רוצה הקב"ה ממני, מהו דורש מאתי! ומרן הגרי"ז זצ"ל לא הוי ניחא ליה במה שתולים את צרות הכלל בעבור החופשיים, אלא כל אחד צריך לומר לעצמו "בשלי הסער הזה!" וצריכים אנו לחפש אצלינו מהו העוון שלנו, ולא לתלות הרפש בחופשיים ולומר שלום עלי נפשי וכביכול לא בא הדבר בעבורינו.

יראת שמים

[ד] בתקופה זו כאשר רואה הקב"ה שכל העולם מלא בחרדה מהקורונה, בוודאי שואל הקב"ה "מדוע מהקורונה מפחדים ואילו ממני לא מפחדים"? ויש לנו להתחזק ביראת שמים ולקחת מושגים מהשמירה היתרה שעושים עבור הקורונה, ולהחמיר בדרך זו בשמירות וגדרים וסייגים מכל חטא.

עם ישראל יונק מהזקנים - להפך מאומות העולם

[ה] יש מדינות שלא רוצים לטפל בזקנים, והוא נובע מזלזול בחיי הזקנים, ומהסתכלות הכופרים שכלל שהדורות מתחדשים יותר כך הם מפותחים וחשובים יותר, וזהו להפך מדעת תורה דאדרבה, הזקנים חשובים יותר מהצעירים כיון שהיו מחוברים לדורות הקדומים יותר שהיה בהם יותר יראת שמים. ועפ"י הלכה אינו נכון כלל לקבוע עדיפות לצעירים מזקנים להצלת חייהם, ובפרט שלעולם אי אפשר לדעת מי יחיה יותר שנים.

חובת שמירת הסדרים לבני הישיבות בעת הזאת

(נאמר השבוע לבני הישיבה לאחר ה"שיעור כללי")

[ו] אין לחשוב ח"ו כאילו עכשיו הוא המשך בין הזמנים. אנו נמצאים עכשיו בתוקף 'זמן קיי' ממש, אלא שמחמת הכרח נמנע מאתנו האפשרות ללמוד במקום הרגיל. כל הסדרים צריכים לשמור כרגיל, ויש להיזהר במיוחד שלא להתרפות כעת בלימוד התורה, ובפרט - שאם חס ושלום מתרפים בימים אלו, אז הרושם נשאר גם אחר כך לאורך זמן, וכמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) "אם תעזבני יום, יומיים אעזבך". והבחורים יחזרו בס"ד בקרוב לישיבה מתוך שמירה על כללי הבריאות, ועל כל אחד להיות בקשר עם רבני הישיבה, וכל המקבל עליו עול תורה מעבירים ממנו עול דרך ארץ.

א.ה. בשבוע שעבר הובא במסגרת זו דברים שקיבלנו מאחד מבני ביתו של מרן שליט"א שרשם מה ששמע מפיו בתקופה האחרונה על המצב, וכעת הבאנו תוספת דברים בזה, אך לקוצר המקום בגליון אין באפשרותנו להביא הכל, ואי"ה בשבוע הבא יובאו עוד עניינים.

החופשיים והגויים מנסים לטהר את שמם על ידי הסתה נגד החרדים
[א] בפרשת שמות נאמר (שמות ב"ב כ"ג) "ויאנחנו בני ישראל מן העבודה ויזעקו", ופירשו חז"ל שפרעה נצטרע והיה שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדם, והנה באמת הדבר תמוה לומר שאדם ירחץ עצמו בדם אדם, והרי אפילו בדם בהמה הוא מכוער, וכ"ש למלך מכובד הוא מכוער לרוחץ בדם אדם, ונראה לפרש בזה על דרך רמז, שפרעה חיפש תירוץ מדוע נעשה חולה בצרעת, והרי אין זה מכובד למלך רם ונישא כמוהו, ולזה העליל עלילות על היהודים שהכל בא מחמתם, שכתוצאה מריבוי הילודה אצל היהודים התרבו ההידבקויות והמחלות, ולכן דרש לשוחטם כדי לצמצם את התפשטות המחלה, וזהו הכוונה "רחץ עצמו בדם", שניקה עצמו מהכיעור שלו, על ידי ששפך דם של ילדי ישראל בטענה שצריך להורגם כדי שלא יגרמו להתפשטות המחלות. ובעוה"ר כן הוא ממש המצב עם שונאי ישראל והפושעים בזמנינו, שרוחצים עצמם מצרעתם ומהקורונה האופפת את העולם כולו, בדם ישראל שמלעיזים על החרדים כאילו הם מפיצים הקורונה, ובה נדמו ממש לפרעה שרוחצים עצמם ומנסים לנקות את מחלתם על ידי שטיפה בדם ישראל ובדם החרדים.

חובת התפילה

[ב] הנה בעולם כולו נתקבל לשמור על הרחקות, עד שכולם מתמלאים בחרדה כשרואים על מי שאינו שומר על ההרחקות, וא"כ על אחת כמה וכמה צריך להיחרד כשרואים שאין משקיעים כוחות מרובים בתפילה לביטול הגזירה, שהרי התפילה היא באמת סיבת הישועה.

לתלות את הצרה במצבינו ולא בעבור בעוון החופשיים

[ג] בוודאי המגיפה באה על חטאת ציבור, ומה נאמר ומה נצטדק, האלוקים מצא את עוון עבדיך, וצריכים אנו להתבונן מהו חטאת הציבור בתקופה